

Politidirektoratet
politidirektoratet@politiet.no

NCIS NORWAY

Deres referanse:
201801982

Vår referanse:
201801455

Sted, Dato
Oslo, 27.06.2018

HØRING – NOU 2018:6 VARSLING – VERDIER OG VERN – HØRINGSSVAR FRA KRIPOS

Det vises til brev av 26. april 2018 fra Justis- og beredskapsdepartementet og til e-post fra Politidirektoratet av 14. mai s.å., hvor distrikt og særorgan bes gi eventuelle innspill innen 22. juni s.å. Ved e-post herfra til direktoratet 21. juni d.å. ble det varslet om behov for noen dagers utsatt frist.

Innledningsvis vil vi bemerke at det er positivt med alle tiltak som iverksettes for å styrke ytringskulturen i arbeidslivet. De ansattes bruk av sin ytringsfrihet og gode formelle og uformelle kanaler for ytring vil bidra til at uheldige forhold avdekkes og kan korrigeres før det blir behov for noen varslings sak. Selv om et godt arbeidsmiljø med gode ytringsmuligheter vil kunne avdekke og korrigerer mange uheldige forhold i linjen, er varslingsinstituttet et nødvendig supplement for også å komme til kjennskap om forhold som ellers ikke ville fanges opp. Kripos er positive til at det legges til rette for dette.

Varslingsutvalget foreslår en rekke pedagogiske grep gjennom presiseringer og eksemplifiseringer i lovteksten, uten at dette er ment å endre substansielt innhold i loven.

Kripos mener det bør utvises forsiktighet hva gjelder pedagogiske grep i lovteksten. Lovtekster bør ha det utgangspunkt at de kan forstås i lys av den tid de er en del av, og presiseringer av begreper som *kritikkverdige forhold* og *forsvarlig fremgangsmåte* vil kunne gjøre loven mindre tidløs. Vi må for eksempel anta at hva som anses som et *kritikkverdig forhold* og *forsvarlig fremgangsmåte* vil kunne endre seg over tid.

Det foreslås fra utvalget at det i arbeidsmiljøloven skal henvises til Grunnloven § 100. Grunnloven vil alltid gå foran særlovgivning. Kripos er av den oppfatning at denne type pedagogiske grep ikke hører hjemme i lovteksten, men i opplæringsmateriell.

Utvalget foreslår at brudd på arbeidsgivers omsorgsplikt bør gi grunnlag for oppreisning og erstatning etter alminnelige regler. Kripos støtter utvalgets mindretall i denne problemstillingen. Brudd på omsorgsplikten fanges i tilstrekkelig grad opp av forbudet mot gjengjeldelse, som også omfatter unnlatelser. Det å ikke sørge for et fullt forsvarlig arbeidsmiljø, vil kunne sanksjoneres som en gjengjeldelse med eventuell erstatningsutmåling, og ytterligere regulering av dette bør ikke være nødvendig.

Kripos

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet

Post: Postboks 8163 Dep, 0034 OSLO
Besøk:

Tlf: 23 20 80 00

Faks: 23 20 88 80
E-post: kripas@politiet.no

Org. nr.: 974 760 827

Giro:
www.politi.no

Utvalget drøfter muligheten for å kunne varsle anonymt. Kripos støtter utvalget i vurderingen om at dette ikke bør hjemles i lov. Jf. blant annet politiinstruksen og politimenns plikt til å rapportere om "ulovlig handling i tjenesten", ihht. straffeloven § 196 og straffeloven § 226 mener vi det vil kunne by på utfordringer, blant annet etterforskningsmessig, om ansatte påberoper seg varslingsinstituttet for å varsle om lovbrudd anonymt. Retten til kontradiksjon er et grunnleggende prinsipp, og må ivaretas også i varslingsprosesser. Hensynet til anonymitet og konfidensialitet må ikke gå så langt at vi får et varslingsystem der omvarsledes rettsvern svekkes. Anonyme beskyldninger kan lett virke mot sin hensikt og i verste fall lamme organisasjonens handlingsevne. Det må også tas høyde for at varslingsinstituttet kan tenkes misbrukt av enkelte. For den omvarslede kan anonyme varsler oppleves som en prosess uten rettsvern. I forlengelsen av dette kan det også stilles spørsmål ved om det er en god løsning å behandle varsler på lavest mulig nivå. Varslingsreglene stiller strenge krav til så vel saksbehandlingen som ivaretagelse av partene. Dette tilsier at varsler bør behandles på et tilstrekkelig høyt nivå for å sikre kompetent behandling.

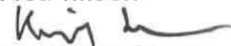
Utvalgets flertall foreslår opprettelse av varslingsombud og varslingsnemnd. Kripos er usikker på om dette er gode løsninger blant annet med tanke på om rettssikkerheten til henholdsvis varsleren, den omvarslede og virksomheten vil bli godt nok ivaretatt.

Kripos stiller spørsmål ved om et eksternt varslingsombud vil opparbeide seg nok kompetanse om politietaten til at de vil kunne gi kvalifiserte råd og fatte riktige beslutninger om arbeidsmiljøloven kapittel 2 A er brutt, og på bakgrunn av dette blant annet gi bindende vurderinger og ilagge oppreisning og erstatning. Et eksternt ombud vil også kunne frata arbeidsgiver mulighet til å vurdere hva som blant annet er *kritikkverdige forhold, forsvarlig fremgangsmåte* eller *gjengjeldelse* i egen virksomhet.

Kripos støtter på denne bakgrunn utvalgets mindretall vedrørende opprettelse av varslingsnemnd, og mener tvisteløsning av saker i tilknytning til varsling fortsatt bør behandles i de alminnelige domstolene. Kripos er enig med mindretallet i at domstolene er best egnet til å avgjøre saker om erstatning og oppreisning på grunn av gjengjeldelse og brudd på aktivitetsplikten. Disse sakene kan reise vanskelige bevisproblemer som domstolene gjennom umiddelbar bevisførsel er best egnet til å avgjøre. Saker om gjengjeldelse på grunn av varsling reiser viktige rettssikkerhetsbehov. Behovet for kontradiktorisk saksbehandling og hensynet til sakens opplysning er særlig viktig i saker om gjengjeldelse på grunn av varsling. Kripos er enige med utvalgets mindretall i at dette best blir ivaretatt av domstolene.

Utvalget peker på det de synes er et paradoks i at ØKOKRIM får tips om mulige straffbare forhold i tillegg til alle andre saker de mottar fra ulike politidistrikt, og ikke har kapasitet til å ta inn mer enn 12–15 sakskompleks for etterforskning per år. Utvalget stiller spørsmål ved om det å legge til rette for økt varsling til myndighetene vil påvirkes av restansesituasjonen i politiet, som i flere tilfeller medfører at mindre alvorlige straffesaker blir henlagt på grunn av kapasitetsproblemer. Kripos legger til grunn at Politidirektoratet, på vegne av hele politietaten, vil foreta beregninger for hvordan et økt antall varslinger knyttet til arbeidslivskriminalitet vil kunne påvirke ressursene i etaten i helhet.

Med hilsen

Ketil Haukaas

Saksbehandler: Ingrid By, seniorrådgiver
Telefon: 23208020